

SLUŽBY KNIHOVEN KNIHOVNÁM

Mgr. Vladana Pillerová, NK ČR
Knihovnická dílna 2014
2.-3. října 2014, Praha

Nová příručka

Cílem je

- Informovat zřizovatele srozumitelnou a zajímavou formou o existenci a smyslu regionálních funkcí knihoven
- Upozornit na služby, které jsou **zdarma** nabízeny jejich knihovnám
- Pomocí grafů a tabulek ukázat zajímavá čísla

Obsah

Vzdělávacích akcí pořádaných krajskými a pověřenými knihovnami se v roce 2012 zúčastnilo 3 278 knihoven. Celkem 941 vzdělávacích akcí v celkovém rozsahu 1 838 vyučovacích hodin se zúčastnilo 7 565 knihovníků. Rozšiřuje se také vzdělávací formou e-learningu.

Hlavní témata vzdělávání:

- práce s automatizovaným knihovním systémem,
- informační zdroje, vyhledávání informací,
- tvorba webových stránek,
- počítačová gramotnost,
- současná literatura, literatura pro děti,
- služby handicapovaným občánům,
- práce s dětmi,
- dotazníková šetření spokojenosti uživatelů knihoven se službami – tvorba dotazníků, vyhodnocení,
- marketing v knihovnách.

Víte, že...?

- V roce 2012 využilo pomoci při revizi a aktualizaci knihovních fondů 1 066 knihoven, z toho v 645 z nich proběhla revize knihovního fondu. Zpracováno bylo 2,2 mil. knihovních jednotek.
- Servis automatizovaného knihovního systému využilo v roce 2012 na 831 knihoven, uskutečnilo se 1 426 zápisů.
- V roce 2012 pomohly krajské a pověřené knihovny 6 442 knihovnám a jejich zřizovatelům se zpracováním statistického výkazu Kuf (MR) 12-01. Zpracováno bylo celkem 6 598 statistických výkazů a sumářů sile zákona o statistické službě č. 89/1995 Sb.

poskytovány odborné konzultace, rady, reference i pomoci při zpracovávání grantových projektů, koncepcí a plánů. Díky této službě se prostřednictvím pověřených knihoven dostanou i do nejmenších obecních knihoven informace o novinkách v oboru, grantových možnostech atd. Poradenská činnost je nejžádanější službou, která zásadně ovlivňuje úroveň poskytovaných knihovnických a informačních služeb v knihovnách obcí a měst.

d) Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Knihovnici napomáhají svým uživateli v orientaci v nepřehledné nabídce knih a dalších informačních zdrojů, organizují vzdělávací a kulturní akce pro různé skupiny obyvatel. Jejich profese se velmi rychle mění. Proto je nezbytné, aby se mohli celoživotně vzdělávat a sledovat aktuální vývoj oboru. Krajské knihovny pořádají vzdělávací aktivity pro všechny knihovny v kraj, pověřené knihovny pro knihovny ve svém regionu. Podle standardu veřejných knihovnických a informačních služeb by měl každý profesionální pracovník knihovny ročně absolvovat odborné vzdělávání v rozsahu 48 pracovních hodin, ostatní knihovnici 8 hodin ročně.

e) Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Knihy jsou majetkem, o který je nutno pečovat. Povinnost provozovatelů provádět revize vlastních knihovních fondů je zakotvena v knihovním zákonu, který také stanoví sankce za porušení uvedených povinností. Periodičta revizí je určena podle velikosti knihovního fondu, v nejmenší velikostní kategorii knihoven do 100 000 svazků je to jednou za 5 let. Knihy i informace velmi rychle zastarávají. V posledních letech nabývá na významu pomoc při aktualizaci knihovního fondu obsluhovaných knihoven související obvykle se zaváděním regionálních automatizovaných knihovních systémů. Aktualizace zahrnuje vyřazování zastaralé literatury, čištění knih, opravy obalů a značení.

f) Servis automatizovaného knihovního systému

Automatizované knihovní systémy vyžadují

- informace o programu regionálních funkcí
- systému knihoven
- financování
- čísla, grafy, tabulky
- zajímavosti o knihovnách, čtenářství
- ilustrační fotografie knihoven
- seznam krajských a pověřených knihoven, kontakty

Vznik a podpora

- Vydala Národní knihovna ČR za finanční podpory Ministerstva kultury
- Vydání dále podpořili
  - Asociace krajů ČR
  - Svaz měst a obcí ČR - **distribuce**
  - Spolek pro obnovu venkova ČR
- Na tvorbě se podíleli metodici z některých krajských knihoven a Národní knihovny

Distribuce

- Náklad cca 6 tis. kusů
- Distribuci částečně zajistil Svaz měst a obcí České republiky, jako přílohu Informačního zpravodaje, který svaz vydává
  - Zpravodaj odebírá 2 800 obcí a měst ČR
- Druhá část se distribuovala klasickou cestou přes krajské a pověřené knihovny

Přínos

- Jde o významnou pomůcku, která může podpořit vaše argumenty při jednání s vaším zřizovatelem
- Je dobré s ní zřizovatele aktivně seznámit a „rozšířit mu obzory“
- Obsahuje seznam krajských a pověřených knihoven včetně kontaktů, příručka „vybízí“ k jejich oslovení, pokud chce knihovna začít využívat služeb RF

DVOJČATA

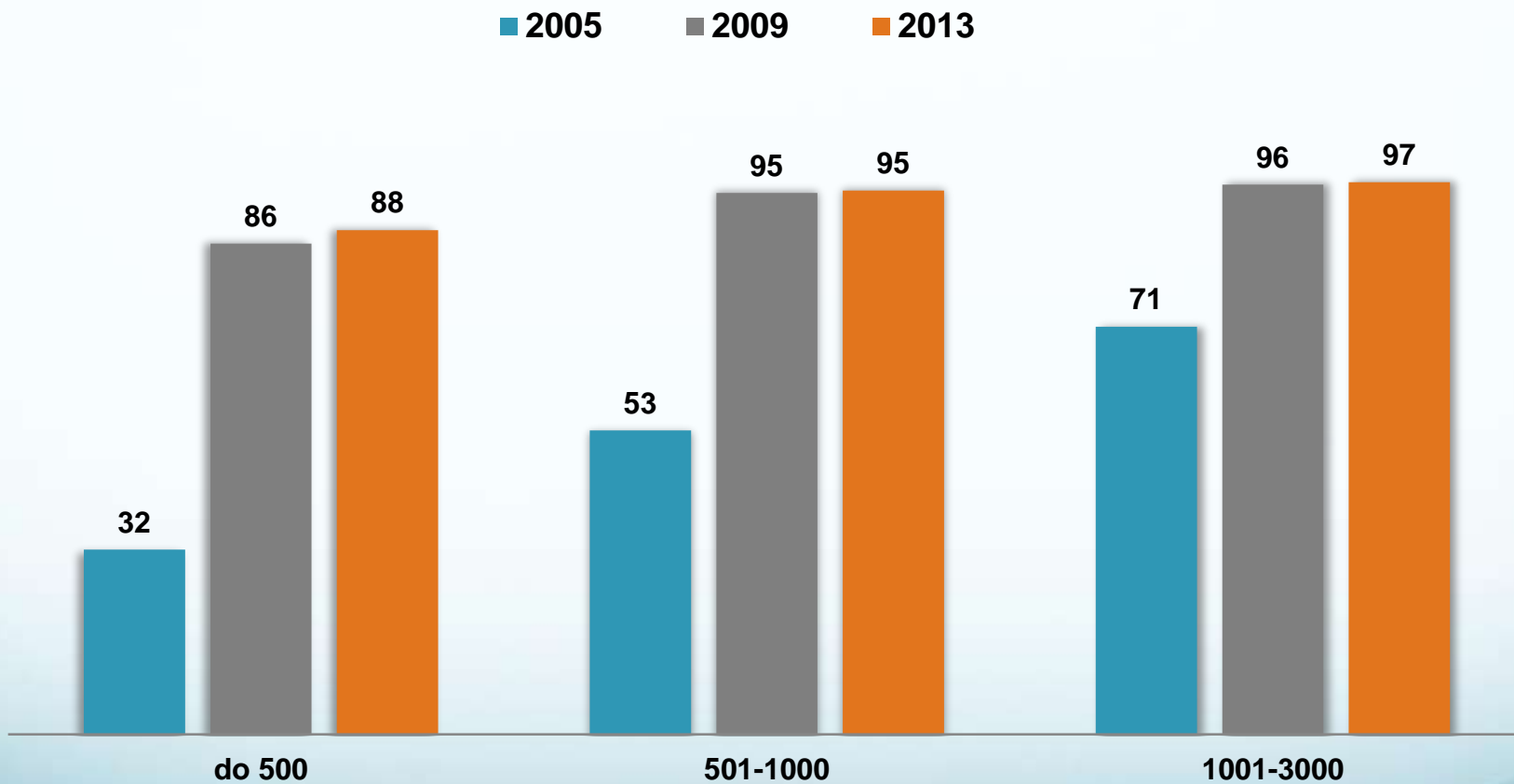
Dvě související publikace

- **Standard pro dobrou knihovnu** obsahuje přehled parametrů a služeb, které by měla každá knihovna splňovat a nabízet svým uživatelům
- **Služby knihoven knihovnám**, o kterých pojednává nová příručka, pomáhají dosáhnout doporučených standardů
- Knihovníci tak dostávají do rukou druhý materiál při jednání se zřizovatelem

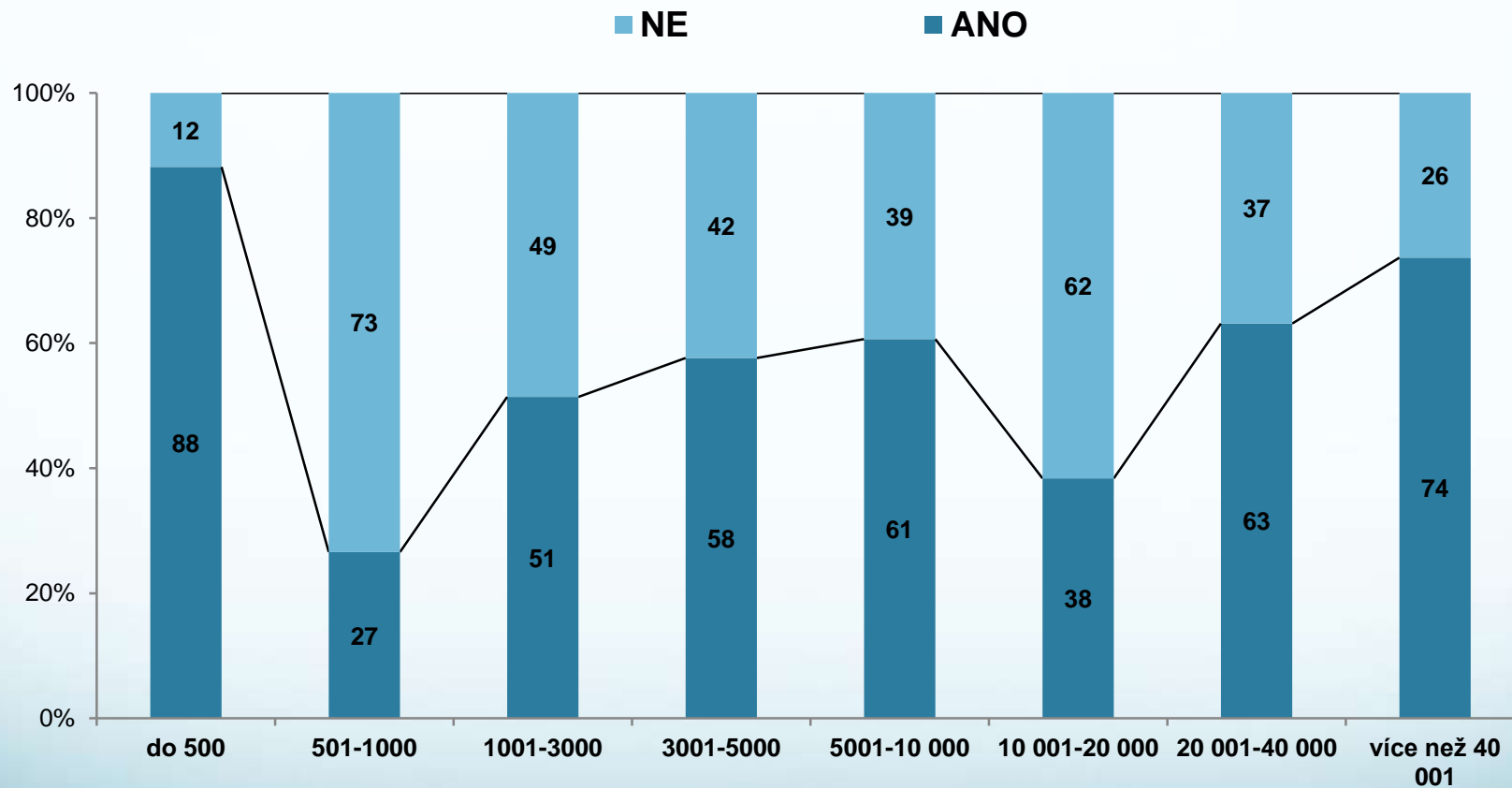
PC s internetem

Počet obyvatel	Hodnota standardu
do 500	1 až 2 počítače
501-1000	2 počítače
1001-3000	2 až 3 počítače
3001-5000	3 až 5 počítačů
5001-10 000	5 až 10 počítačů
10 001-20 000	10 až 15 počítačů
20 001-40 000	15 až 20 počítačů
více než 40 001	20 a více počítačů

Vybavenost PC s internetem v malých knihovnách

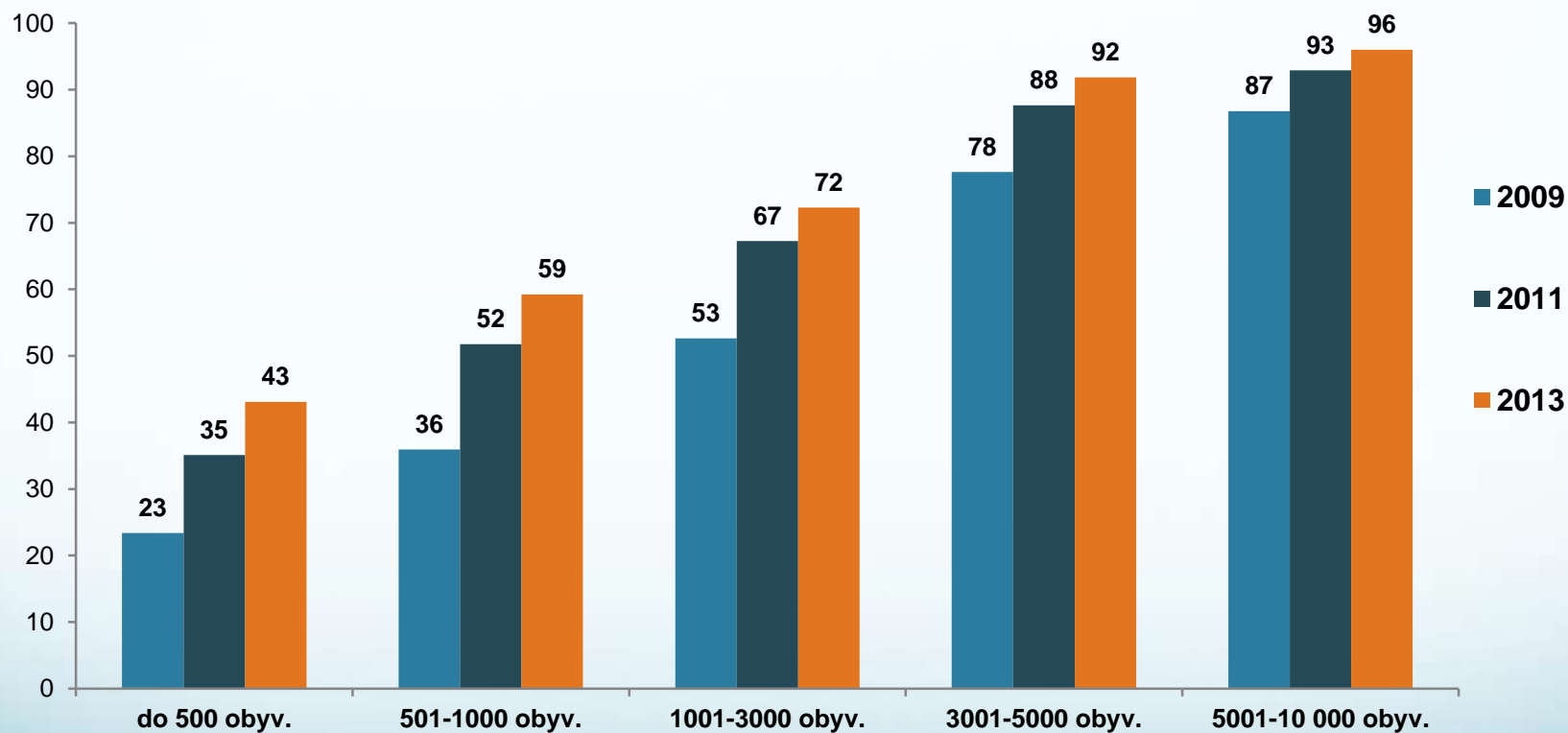

% knihoven splňující standard v roce 2013 (pc s internetem)

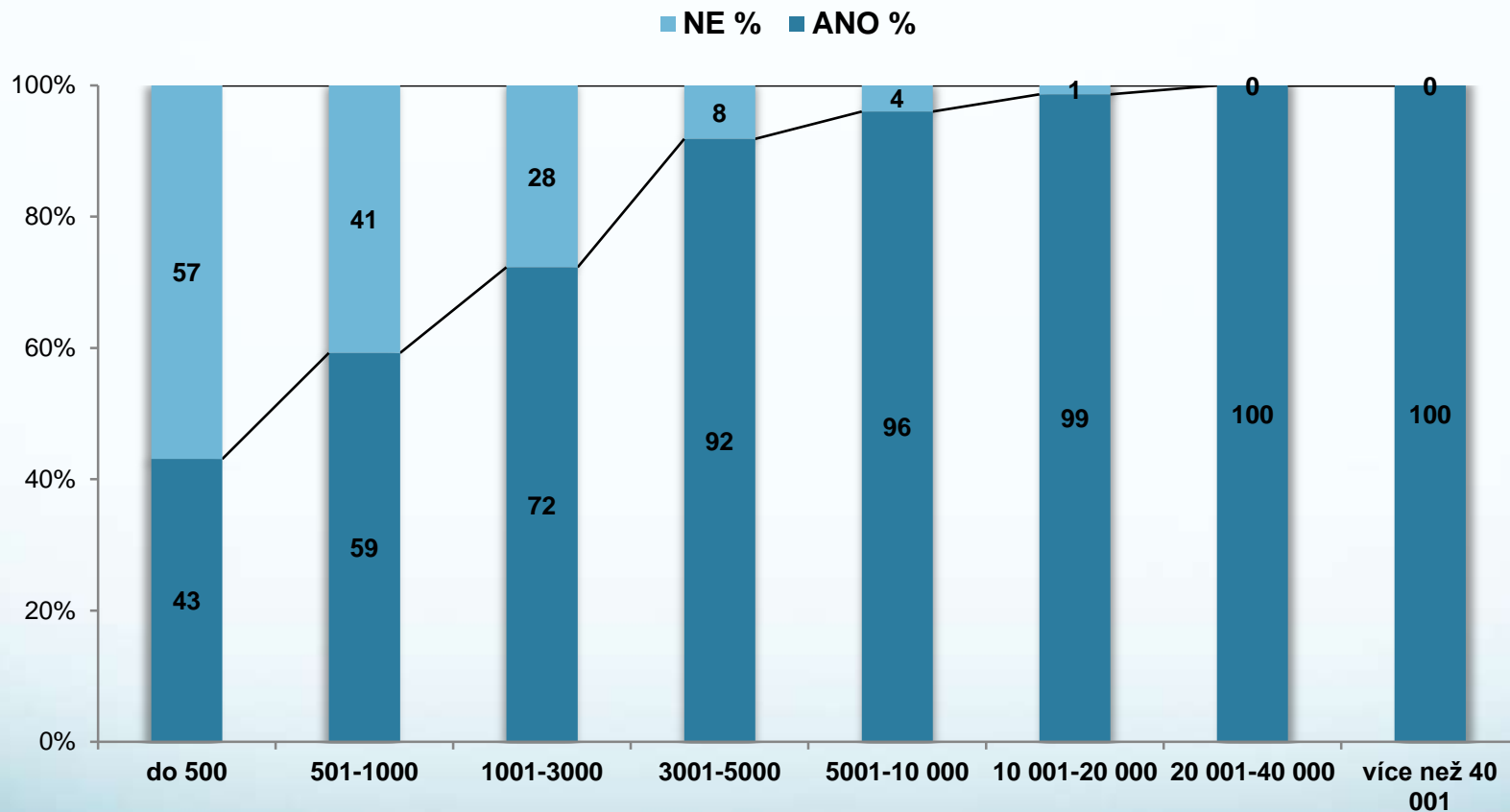

Webové stránky knihoven

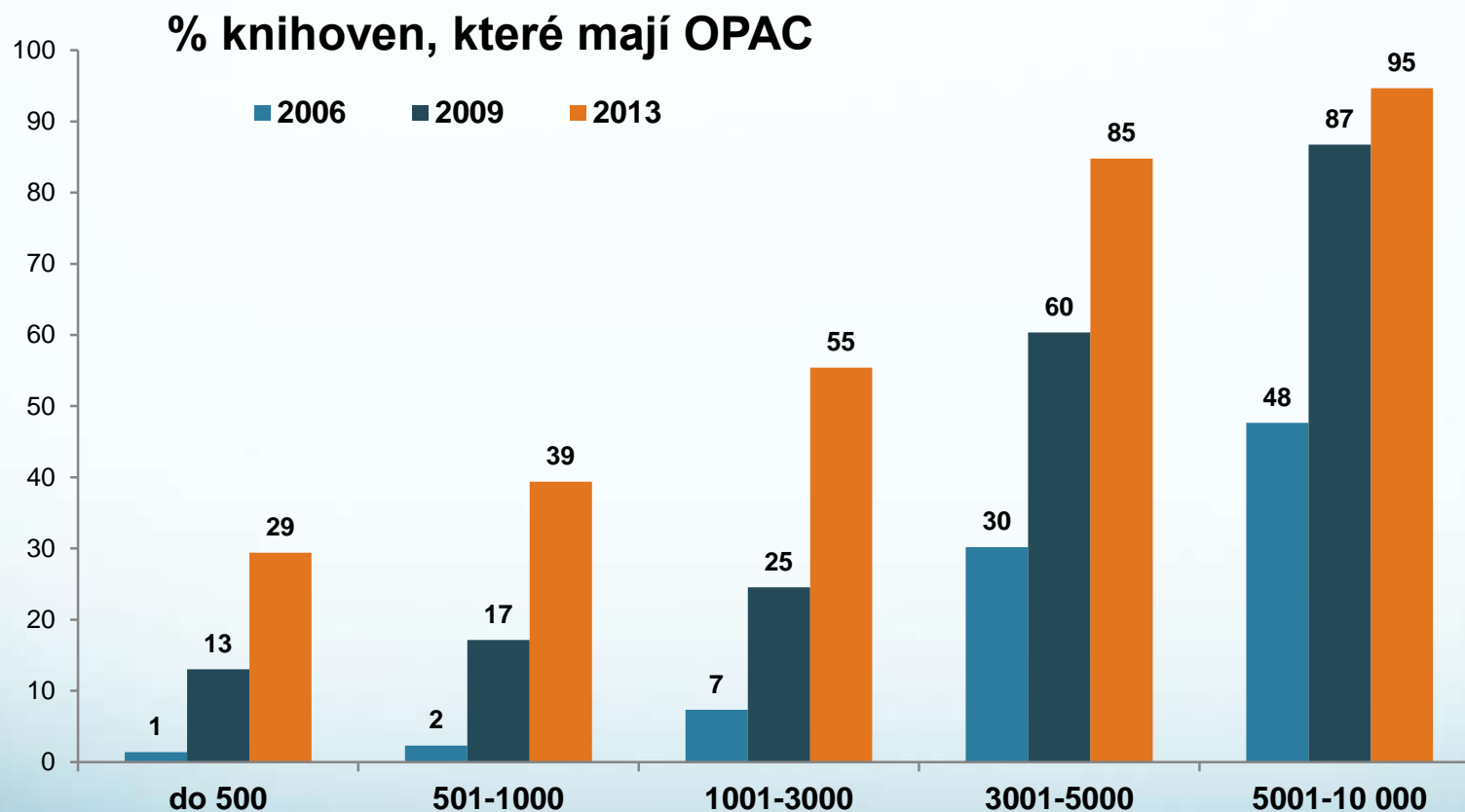
% knihoven, které mají webové stránky

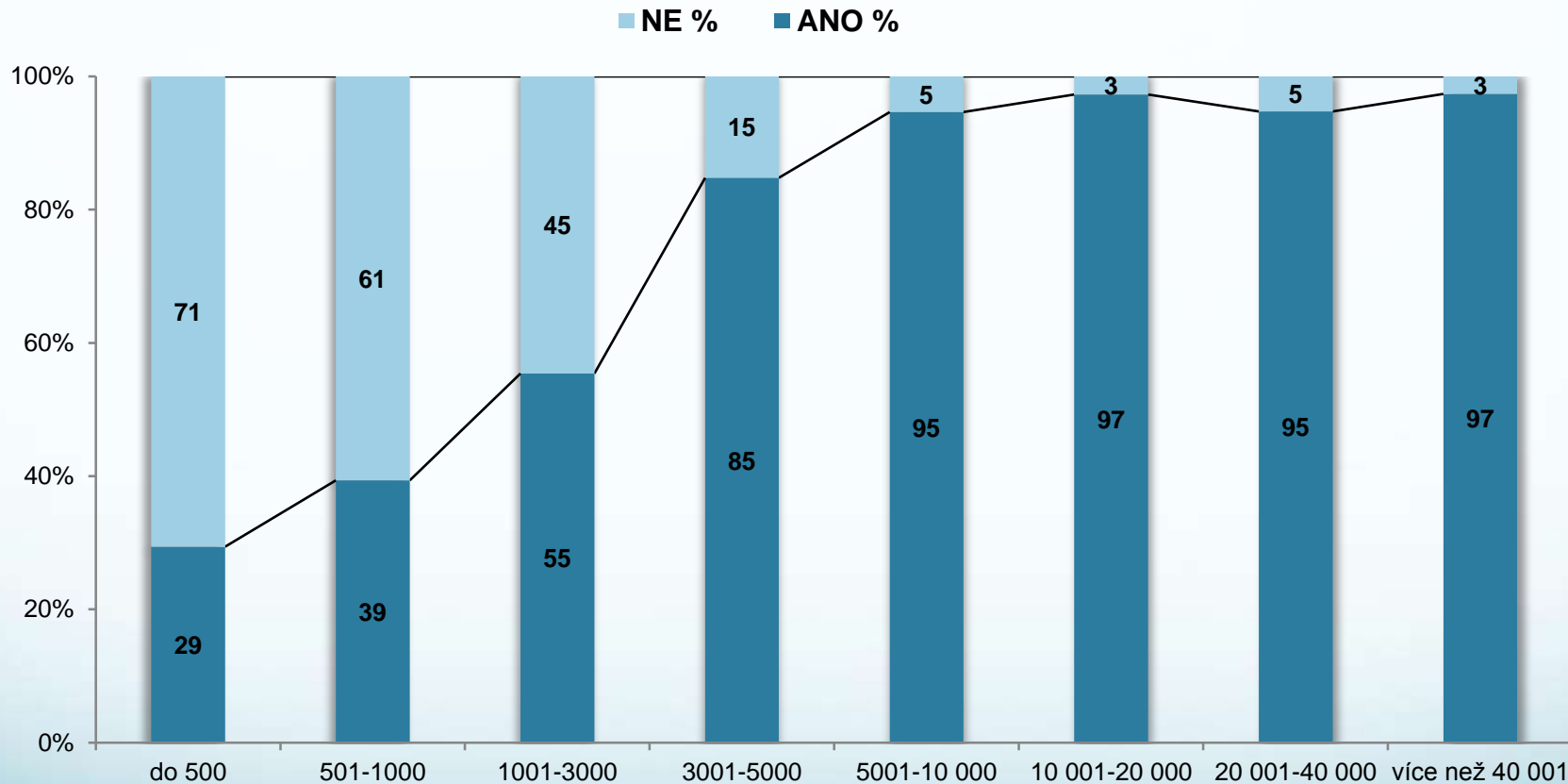
% knihoven, které splňují standard v roce 2013 (webové stránky)

Elektronický katalog knihovny na internetu

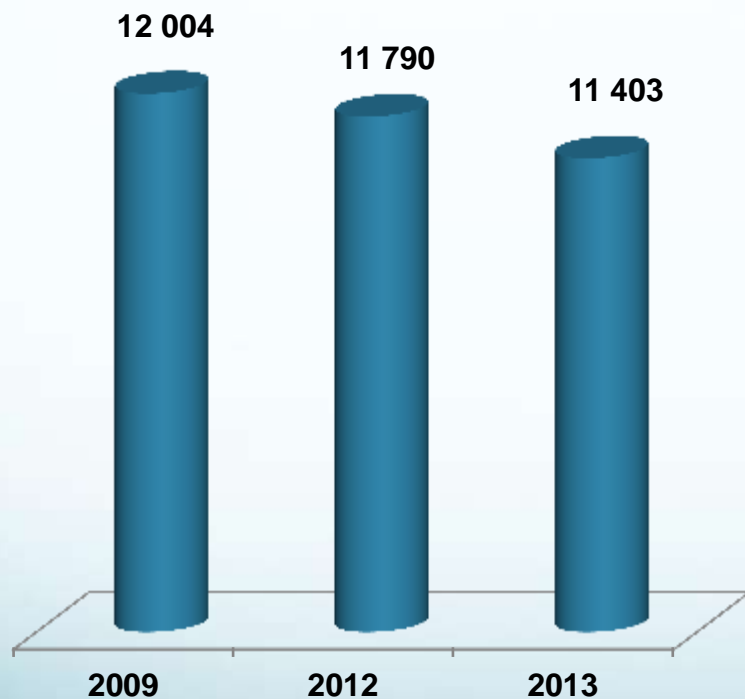
% knihoven, které splňují standard v roce 2013 (OPAC)

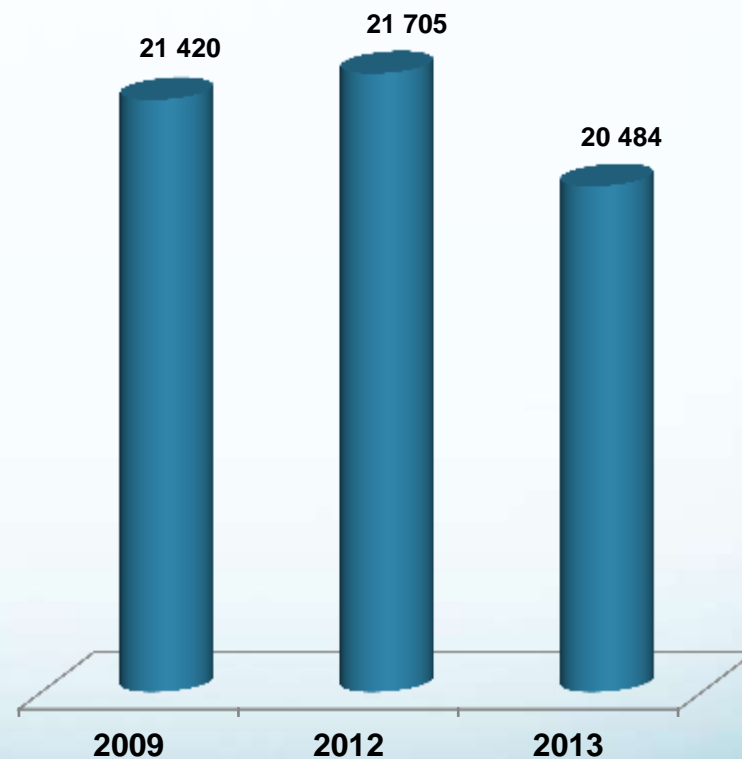

Poradenské a konzultační služby poskytované v rámci RF

Metodické návštěvy

Konzultace

Nákup knihovního fondu

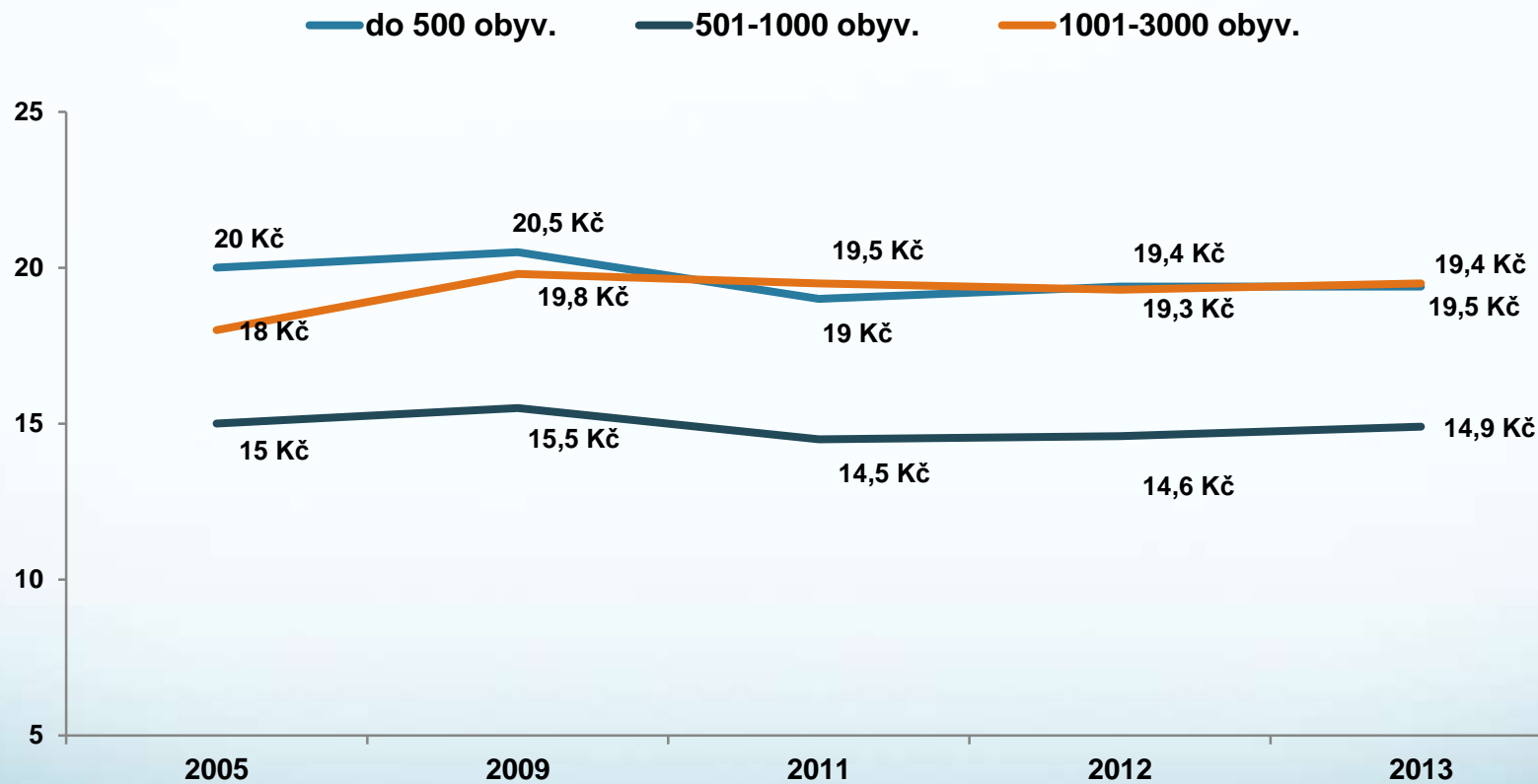
- Tvorba knihovního fondu – částka v Kč na jednoho obyvatele obce/města vydaná na nákup knihovního fondu

30 až 45 Kč / 1 obyvatel

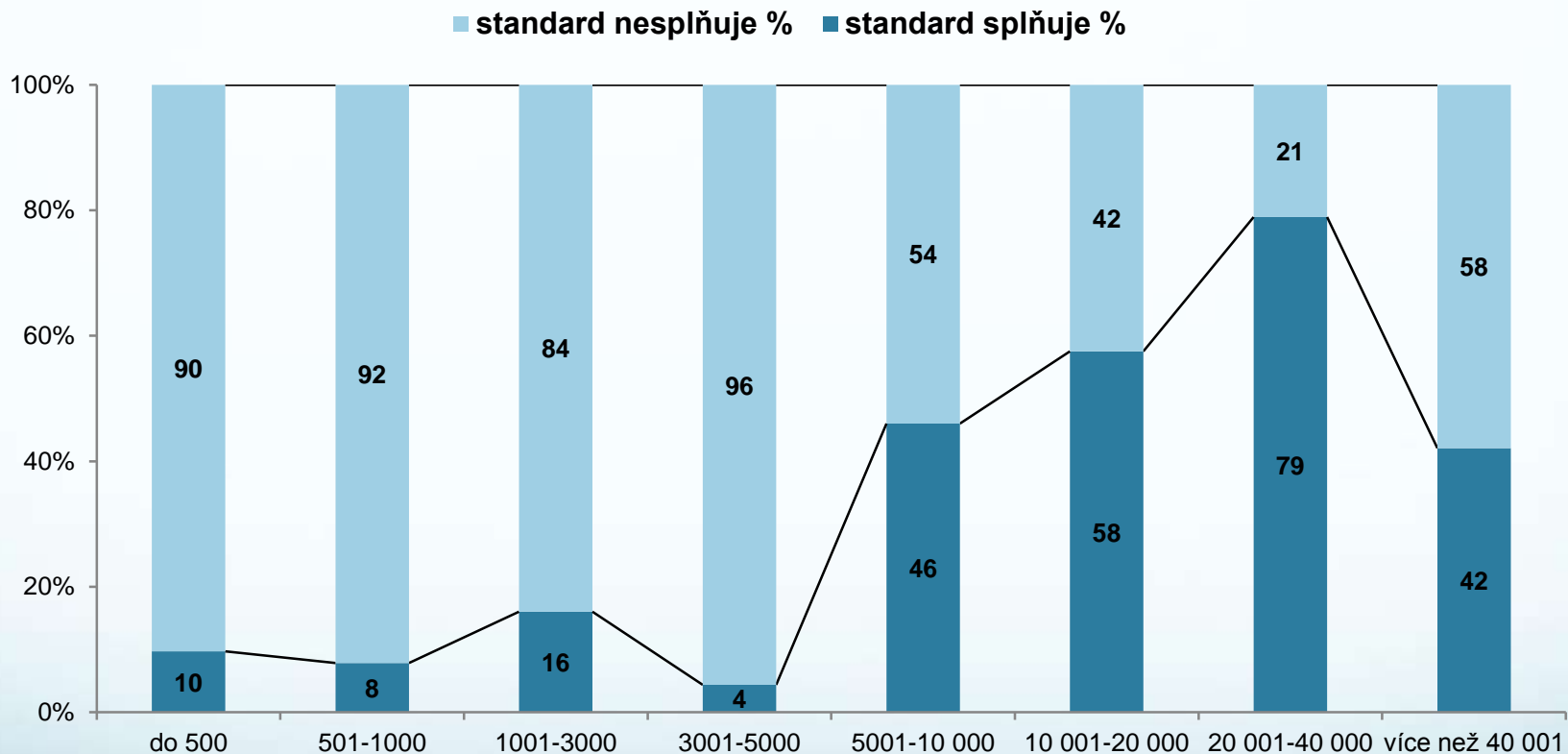
Realita malých českých knihoven

- V roce 2013 existovalo 1671 knihoven v obcích a městech do 10 tis. obyvatel, které do fondu nic nenakoupili – což představuje **46 % těchto knihoven**
- Celostátní průměr v roce 2013 byl **21 Kč na 1 obyvatele**

Průměrné hodnoty Standard KF

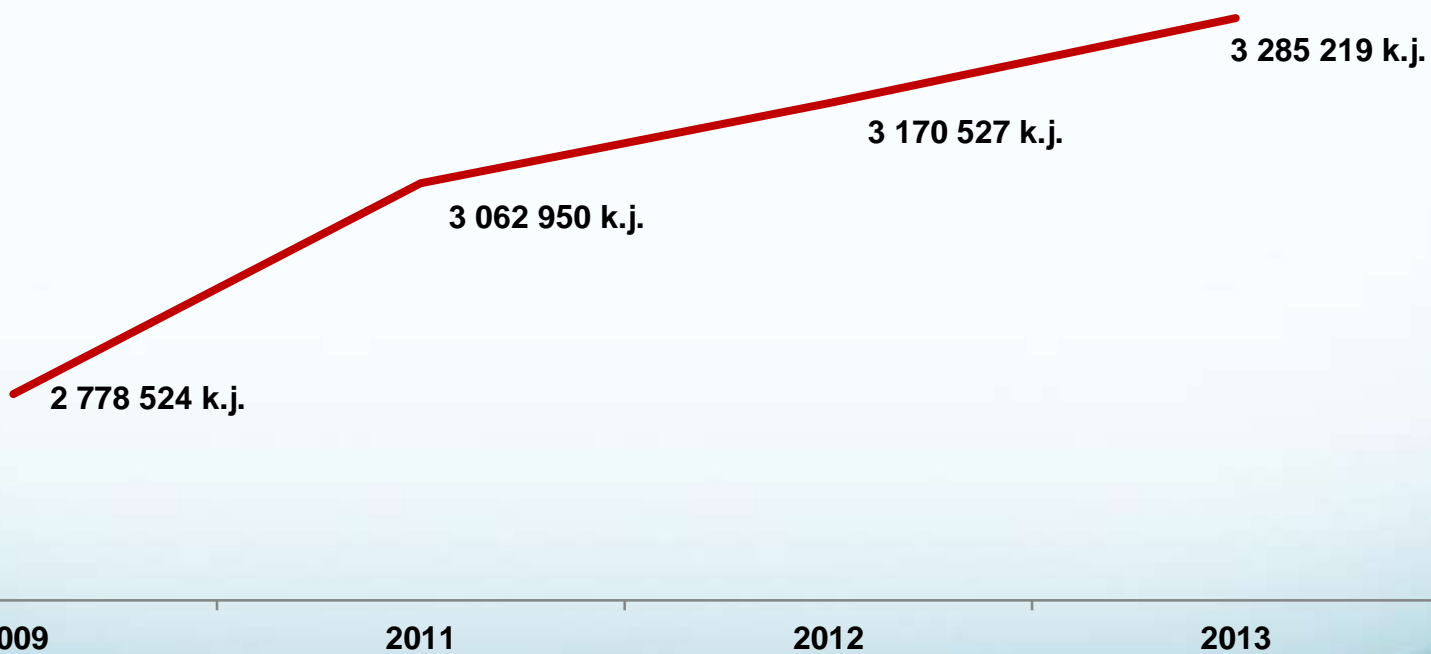
Standard tvorba KF

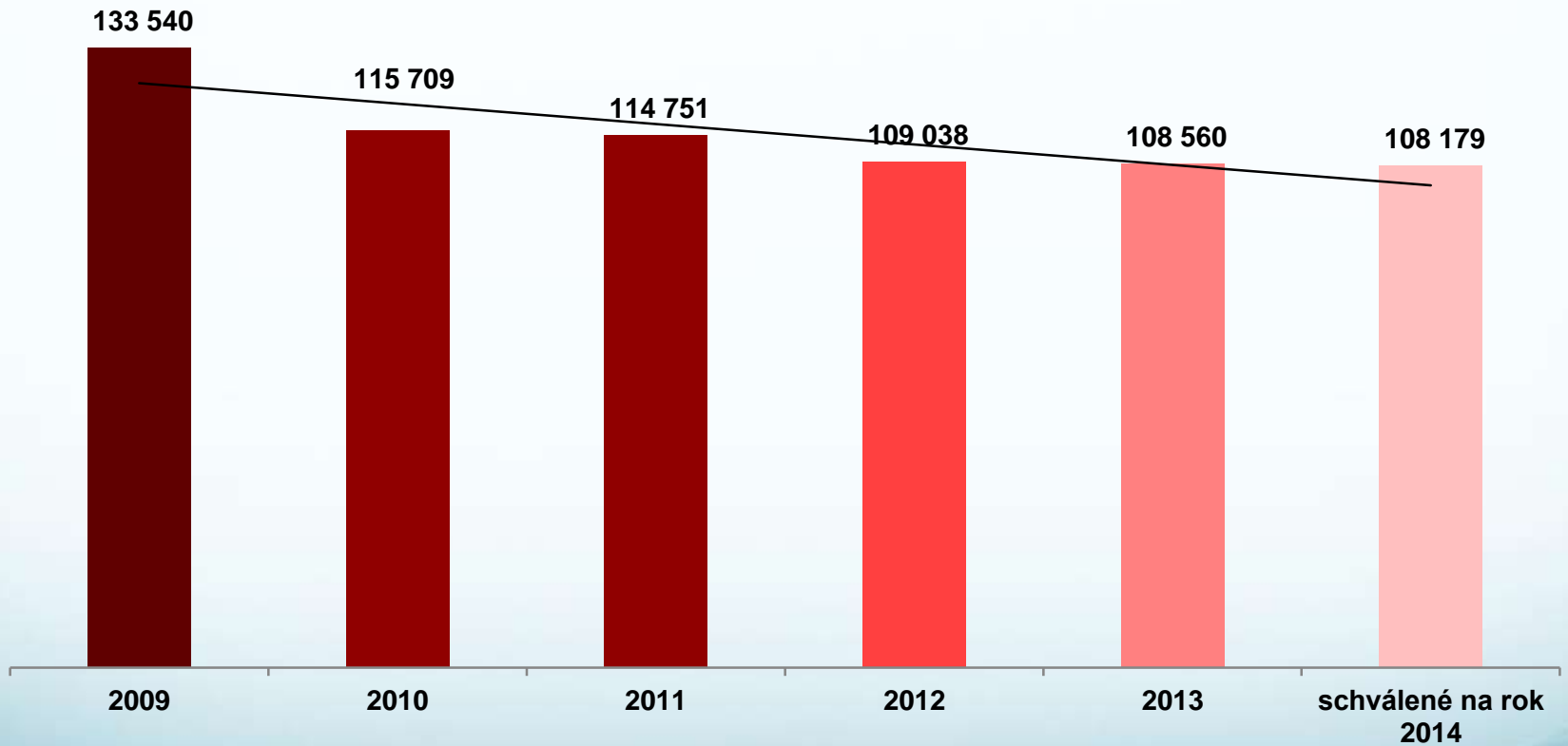
Náklady na nákup výměnných fondů

	2009	2012	2013
Náklady na nákup VF z kraj. dotace	39 446 042	28 571 812	28 828 198
Náklady na nákup VF z jiných zdrojů	1 299 178	1 370 150	2 205 425
Podíl obcí na nákupu VF	2 381 507	2 335 382	3 989 282
Celkem na nákup VF	43 126 727	32 277 344	35 022 905

Celkový stav výměnných fondů v ČR - vývoj

Vývoj financování RF v tis. Kč

Závěrem

- Krajské, pověřené knihovny
  - Poskytovat dobré služby svým knihovnám
  - Využívat nástroje pro hodnocení knihoven a mít přehled o svých knihovnách
    - Standard VKIS
    - Benchmarking knihoven
- Základní knihovny
  - Obracet se na pověřené knihovny
  - Sledovat nové trendy v knihovnictví
  - Komunikovat se svým zřizovatelem

Děkuji za pozornost

vladana.pillerova@nkp.cz